

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul legii pentru modificarea Legii nr. 230/2022
privind dreptul de autor și drepturile conexe

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul legii pentru modificarea Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe este elaborat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), în calitate sa de autoritate administrativă din subordinea Guvernului, responsabilă de promovarea și realizarea activităților în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale privind drepturile de proprietate industrială, dreptul de autor și drepturile conexe.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
La nivel de document de politici, necesitatea elaborării prezentului proiect de act normativ derivă din realizarea acțiunii de la pct. 438 din Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, având ca document de referință Raportul de țară privind extinderea 2024, cap.7. Dreptul proprietății intelectuale. Prezentul proiect are drept scop consolidarea mecanismului privind gestiunea dreptului de autor și a drepturilor conexe, inclusiv în partea ce ține de negocierea remunerațiilor.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Drepturile de autor reprezintă temelia economică a industriei creative, stimulând inovarea, activitatea creativă, investițiile și producția. Astfel, dreptul de autor și drepturile conexe reprezintă un mijloc important pentru asigurarea recompensării activităților din sectorul creativ. Cadrul normativ național care asigură protecția acestor drepturi îl constituie Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe (<i>în continuare, Legea nr. 230/2022</i>), în vigoare din data de 09.10.2022. Concomitent, Legea menționată reglementează gestiunea dreptului de autor și drepturilor conexe, organizarea și funcționarea organizațiilor de gestiune colectivă, precum și procedurile și mijloacele de reparare aplicabile în cazul încălcării dreptului de autor și drepturilor conexe. Legea nr. 230/2022 a instituit un șir de garanții pentru titularii dreptului de autor și titularii drepturilor conexe (<i>în continuare, titulari de drepturi</i>), noi reguli de exercitare a gestiunii colective, care să asigure transparența activității organizațiilor de gestiune colectivă, precum și noi reguli de stabilire a remunerațiilor datorate titularilor de drepturi pentru utilizarea operelor lor. Pornind de la considerentul că pe acest segment sunt implicate mai multe categorii de părți interesate, pe de o parte entitățile care reprezintă autorii și titularii de drepturi, iar pe de altă parte utilizatorii de obiecte protejate prin drept de autor, urmare discuțiilor publice cu aceste categorii de părți interesate, se denotă că procesul de implementare a acestei legi impune luarea unor măsuri suplimentare pentru a asigura protecția și mai eficientă a titularilor de drepturi, fapt ce va contribui la menținerea unui mediu și mai creativ și inovator pe acest segment.

Astfel, prin prezentul proiect de act normativ se propun amendamente la Legea nr. 230/2022, respectiv, elaborarea acestuia derivă din necesitatea fortificării protecției efective a drepturilor titularilor de drepturi din Republica Moldova și are drept scop îmbunătățirea mecanismului de gestionare a drepturilor, inclusiv în partea ce ține de negocierea remunerațiilor ce li se cuvin.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Nemijlocit, prin prezentul proiect se propune:

Modificarea art. 77 alin. (3), în sensul reglementării mecanismului primar cu referire la stabilirea cuantumului remunerației echitabile pentru împrumutul public. În redacția Legii nr. 329/2023 pentru modificarea Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, art. 77 alin. (2) din Legea nr. 230/2022 a fost modificat, în sensul exceptării de la achitarea remunerației echitabile pentru împrumutul public a bibliotecilor de drept public din sistemul național de biblioteci, definite conform Legii nr. 160/2017 cu privire la biblioteci, inițial fiind exceptate doar bibliotecile din instituțiile de învățământ.

În sensul art. 3 din Legea nr. 230/2022, prin *împrumut* se înțelege – punerea la dispoziție în scopul utilizării, pentru o perioadă limitată de timp și fără obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect, a unei opere sau a unui obiect de drept conex, atunci când aceasta se realizează prin intermediul unor unități accesibile publicului. În condițiile art. 11 lit. d) din aceeași lege, autorul sau titularul dreptului de autor, cu excepția autorului unui program pentru calculator, are dreptul patrimonial exclusiv să permită sau să interzică utilizarea operei sale, inclusiv prin împrumutul operei. Totodată, conform art. 77 alin. (1) din Legea nr. 230/2022, împrumutul efectuat prin biblioteci nu necesită autorizare din partea autorului sau titularului dreptului de autor, dar dă acestuia dreptul la o remunerație echitabilă.

În ceea ce privește remunerațiile de autor, Legea nr. 230/2022 stabilește procedura de negociere a acestora dintre organizațiile de gestiune colectivă și utilizatori în cuprinsul metodologiilor. Astfel, pornind de la considerentul că remunerația echitabilă pentru împrumutul public trebuie să fie achitată de bibliotecile de drept privat, decade necesitatea stabilirii cuantumului acesteia la nivel de Guvern, urmând a fi negociată de către această categorie de biblioteci cu organizațiile de gestiune colectivă.

Propunerea de amendare a art. 101 din Legea nr. 230/2022 vine să concretizeze unele aspecte ce țin de negocierea remunerațiilor. După cum s-a menționat supra, Legea prenotată a instituit un mecanism nou cu referire la stabilirea remunerațiilor datorate titularilor de drepturi, respectiv, acestea se stabilesc în cuprinsul metodologiilor negociate pe de o parte de organizațiile de gestiune colectivă și pe de altă parte, de către utilizatorii obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe.

Potrivit regulii generale stabilite la art. 101 alin. (1) din Lege, în negocieri, organizațiile de gestiune colective pot solicita fie remunerații forfetare, fie remunerații procentuale. Astfel, propunerea de completare cu alin. (2¹) constă în dreptul organizațiilor de gestiune colectivă de a solicita în procedura de negociere a tarifelor o remunerație forfetară minimă în cazul în care sumele remunerației procentuale sunt mai mici decât suma remunerației forfetare minime stabilite. Respectivul amendament are drept scop asigurarea unui venit minim titularilor de drepturi, în cazul în care

metodologia va avea la bază negocierea remunerației procentuale și aceasta va fi mai mică decât suma remunerației forfetare minime stabilite.

Cu referire la procedura de negociere a metodologiilor, Legea nr. 230/2022 prevede că aceasta se desfășoară conform programului stabilit de părțile comisiei de negociere, pe o durată de maximum 90 de zile de la data constituirii comisiei. Înțelegerea părților din comisia de negociere se consemnează într-un protocol care, împreună cu metodologiile negociate, se depune la AGEPI, iar aceasta din urmă asigură publicarea lor în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. La moment, se atestă situații că pentru unele drepturi (spre exemplu, pentru retransmiterea prin cablu, radiodifuzarea operelor muzicale și a fonogramelor), după 90 de zile de negocieri, negocierile nu s-au soldat cu metodologii publicate și, corespunzător, cu semnarea protocoalelor. În aceste condiții, situația stabilirii tarifelor pe segmentele respective este blocată, deoarece Legea nr. 230/2022 nu conține reglementări cu referire la situațiile ce urmează în cazul când negocierile nu s-au soldat cu stabilirea de tarife și nu sunt metodologii negociate. În acest caz, se propune ca în cazul metodologiilor pentru care părțile din comisia de negociere nu ajung la o înțelegere în termen de 90 de zile și pentru dreptul pentru care au fost inițiate negocierile nu există nici o metodologie publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, oricare dintre părți să poată solicita AGEPI emiterea metodologiei pentru acel drept și corespunzător, publicarea ei. Pentru o atare procedură, reieșind din specificul și obiectul de reglementare a unei metodologii ce conține tarife cu referire la remunerația de autor pe diferite domenii (cum ar fi, unități de prestări servicii și agrement, biblioteci de drept privat, furnizori de servicii media, distribuitori de servicii media, etc.), se consideră judicios să se creeze o comisie, în componența căreia să se regăsească după caz, reprezentanți ai diferitor autorități, reieșind din misiunea și politicile care le promovează și, respectiv, le implementează.

Propunerea în speță se justifică prin necesitatea neadmiterii tergiversării procesului de stabilire a tarifelor la nesfârșit, precum și realizării garanției că titularii de drepturi vor beneficia de remunerația ce li se cuvine pentru utilizarea creațiilor lor. Or, remunerația datorată de utilizatorul de opere pentru utilizarea acestora reprezintă acel venit provenit din drepturi garantat titularului de drepturi și justifică legitimitatea utilizării obiectelor protejate prin drept de autor și drepturi conexe.

În ceea ce privește aplicabilitatea metodologiilor negociate pentru prima dată, prevederile Legii nr. 230/2022 nu indică momentul de când acestea se aplică. Practica demonstrează că negocierea metodologiilor a putut fi inițiată doar urmare avizării organizațiilor de gestiune colectivă conform noilor condiții de avizare prevăzute de Legea nr. 230/2022 (după data de 06.03.2023), apoi inițierea procedurii de negociere mai multor metodologii pentru diferite categorii de drepturi, fapt ce implică o durată de timp în acest sens. Prin urmare, pentru neadmiterea prejudicierii titularilor de drepturi, se propune completarea Legii nr. 230/2022 în sensul precizării că prevederile metodologiilor negociate pentru prima dată (dintre organizațiile de gestiune colectivă și utilizatori) sau, după caz, emise de către comisia creată de către AGEPI, se aplică de la data avizării organizațiilor de gestiune colectivă, desemnate colector.

Modificările propuse la art. 103 din Legea nr. 230/2022 și la art. II din proiectul de lege, au drept scop consolidarea calității de colector în cazul drepturilor gestionate colectiv obligatoriu sau prin gestiune colectivă extinsă. Printre elementele

remunerației de autor se evidențiază achitarea de către utilizatori, colectarea, repartizarea și achitarea acesteia de către organizația de gestiune colectivă.

În context, în ceea ce privește colectarea remunerațiilor ce se cuvin autorilor și titularilor de drepturi, pentru drepturile gestionate colectiv obligatoriu sau prin gestiune colectivă extinsă Legea nr. 230/2022 prevede că aceasta se face de către organizația de gestiune colectivă desemnată colector sau structura comună de colectare, prin decizie a directorului general al AGEPI, care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Astfel, calitatea de colector, este o calitate suplimentară atribuită organizației de gestiune colectivă, iar prevederile actuale ale art. 103 alin. (8) și (9) prevăd că colectorul este desemnat pentru o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea de desemnare repetată a acestuia. Se consideră că perioada de 3 ani este o perioadă mică pentru desemnarea entității într-o asemenea calitate, ce impune proceduri administrative suplimentare și într-un final pot afecta ritmicitatea și eficiența repartizării remunerațiilor de autor. În context, se propune extinderea termenului de desemnare a colectorului, de la 3 la 5 ani, aspect care se consideră că va oferi mai multă continuitate și predictibilitate în acest proces, ceea ce ar fi benefic atât pentru autori, cât și pentru utilizatori. Corelativ, la art. II alin. (2) din proiect s-a precizat faptul că termenul de 5 ani de desemnare a colectorului propus în proiect, se va aplica doar după expirarea perioadei de 3 ani pentru care au fost desemnate colector unele organizații de gestiune colectivă, conform prevederilor actuale ale art. 103 alin. (8).

Totodată, pornind de la scopul consolidării calității de colector, au fost revăzute și completate condițiile de desemnare a acestuia (alin. (5) și alin. (5¹)), iar pentru a confirma întrunirea condițiilor astfel specificate, la solicitarea AGEPI, organizațiile de gestiune colectivă vor prezenta documente și informații relevante, actualizate la zi. De menționat că, condițiile revăzute de desemnare a colectorului reprezintă rezultatul propunerilor unor organizații de gestiune colectivă și a altor părți interesate în procesul consultării proiectului.

Suplimentar, în raport cu art. 103 au fost operate unele modificări de ordin tehnic (de ex. la alin. (9) și (13)), precum și amendamente ce țin de clarificarea mecanismului de semnare a acordului ce conține criteriile de colectare, repartizare și plată a remunerațiilor, etc. dintre colectorul desemnat și organizațiile de gestiune colectivă beneficiare (alin. (2), (3) și (6)), în special în cazul în care sunt avizate noi organizații de gestiune colectivă pentru același domeniu sau aceleași drepturi ulterior desemnării colectorului și nu în ultimul rând, a procedurii administrative de desemnare repetată a colectorului după expirarea termenului stabilit (alin. (9¹)).

Modificările propuse la art. 104, 105 și 110 au drept scop concretizarea rolului structurii comune de colectare, în partea ce ține de dreptul acesteia de a sesiza autoritățile responsabile în cazul încălcării drepturilor titularilor (pe lângă dreptul de a se adresa în instanța de judecată), precum și în partea ce ține de drepturile și obligațiile utilizatorilor în raport cu aceasta. Structura comună de colectare este creată de organizațiile de gestiune colectivă pentru eficientizarea procesului de colectare a remunerațiilor, iar aceste amendamentele propuse în special la art. 104 și 110 vin să asigure o corelare cu împuternicirile acesteia, care sunt stabilite la art. 104 alin. (2) din Legea nr. 230/2022.

Pentru majoritatea titularilor de drepturi din Republica Moldova, remunerația de autor reprezintă unica sursă de venit, iar utilizarea legală a operelor, reprezintă o

recunoaștere a procesului creativ, precum și a drepturilor de care dispun. La fel, recunoașterea creațiilor intelectuale ale autorilor presupune inclusiv achitarea remunerațiilor de autor ce li se cuvin, indiferent de modificările ce survin. Prin urmare, propunerea de la art. II alin. (4) din proiect se referă la capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile a organizațiilor de gestiune colectivă, care își desfășurau activitatea în baza Legii nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, abrogată prin Legea nr. 230/2022. Astfel, pentru utilizarea operelor protejate prin drept de autor, utilizatorii urmau să achite remunerația datorată în baza licențelor eliberate de organizațiile de gestiune colectivă până la data de 31.12.2022. În practică, se atestă situații că unii utilizatori nu și-au onorat obligațiile de plată, iar în cazul intentării acțiunilor în instanțele de judecată acestea solicită scoaterea cererilor de pe rol pe motiv că organizațiile de gestiune colectivă nu mai dețin statutul corespunzător. De fapt, Legea nr. 230/2022 nu desființează efectele licențelor ce erau în curs de realizare la data intrării în vigoare, iar entitățile care aveau statutul de organizație de gestiune colectivă și își desfășurau activitatea în baza legii vechi sunt îndreptățite să încaseze remunerațiile de autor, respectiv datoriile pentru utilizarea operelor. În acest caz, pentru a nu admite prejudicierea drepturilor titularilor de drepturi, se consideră judicios să se precizeze aspectele cu referire la capacitatea, implicit cea procedurală a organizațiilor de gestiune colectivă care activau în baza reglementărilor legii vechi, să întreprindă toate acțiunile legale în scopul încasării remunerațiilor de autor.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu au fost identificate opțiuni alternative. Or, lipsa unei intervenții de modificare a actelor normative menționate supra prin prezentul proiect de act normativ va menține în continuare divergențele pe care le are la moment sistemul de gestiune colectivă, în special pe partea de negociere a remunerațiilor și va lipsi în continuare titularii de drepturi de remunerațiile ce li se cuvin.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu este aplicabil.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Potrivit art. 105 alin. (2) lit. a) – c) din Legea nr. 230/2022, utilizatorii au obligația: a) să solicite acordul autorului ori al titularului de drepturi sau licență de la organizația de gestiune colectivă pentru utilizarea operelor și/sau altor obiecte protejate, înainte de utilizarea acestora; b) să utilizeze numai operele și/sau obiectele protejate pentru care au obținut acordul sau licența de utilizare; c) să achite autorului, titularului de drepturi sau organizației de gestiune colectivă, după caz, remunerațiile corespunzătoare pentru utilizarea operelor și/sau a altor obiecte protejate.

Astfel, proiectul de act normativ vine să concretizeze unele mecanisme deja instituite, respectiv, utilizatorii vor planifica costurile de conformare, corespunzător metodologiilor negociate cu organizațiile de gestiune colectivă.

4.4. Impactul social

Amendamentele propuse vor avea un impact benefic asupra titularilor de drepturi, în partea ce ține de beneficierea remunerațiilor ce li se cuvin, urmare stabilirii tarifelor pentru toate drepturile în cuprinsul metodologiilor, precum și protecția efectivă a drepturilor lor, în cazul utilizării ilegale a operelor.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
La data de 23.12.2024, în conformitate cu prevederile art. 8 lit. a), art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, AGEPI a publicat anunțul de inițiere a elaborării proiectului legii pentru modificarea Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, care poate fi accesat la link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-legii-pentru-modificarea-legii-nr-2302022-privind-dreptul-de-autor-si-drepturile-conexe/13706. La această etapă, AGEPI a recepționat propuneri de modificare a Legii nr. 230/2022 din partea organizațiilor de gestiune colectivă și alte părți interesate din acest domeniu. La data de 07.04.2025, AGEPI a organizat o sedință de lucru pe marginea proiectului de act normativ, la care au participat reprezentanți ai organizațiilor de gestiune colectivă, structurii comune de colectare, ai utilizatorilor, precum și alte persoane interesate (anunțul privind organizarea ședinței poate fi accesat la link-ul: https://agepi.gov.md/ro/news/consult%C4%83ri-publice-pe-marginea-proiectului-legii-pentru-modificarea-legii-nr-2302022-privind). Concomitent, potrivit procedurii regulamentare, proiectul a fost examinat în cadrul ședinței secretarilor generali din data de 14.04.2025 și ulterior avizat de autoritățile interesate, organizațiile de gestiune colectivă, reprezentanți ai utilizatorilor (mediului de afaceri), precum și alte părți interesate. Suplimentar, pornind de la scopul proiectului și ținând cont de actorii implicați pe acest segment, AGEPI a organizat patru runde de consultări publice cu părțile interesate (la data de 18.04.2025; 24.04.2025, 25.04.2025 și 13.05.2025). Propunerilor participanților la procedura de avizare se regăsesc în sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor aferentă proiectului.
7. Concluziile expertizelor

Urmează a fi completat ulterior efectuării acestora.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Prezentul proiect se încadrează perfect în cadrul normativ în vigoare, întrucât are drept scop consolidarea unui mecanism deja instituit și reglementat. Urmare adoptării proiectului, nu vor fi necesare elaborarea sau modificarea unor acte normative subsecvente.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea amendamentelor propuse prin prezentul proiect de act normativ urmează a fi asigurată de către AGEPI, în calitate de autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului investită cu atribuții funcționale pe segmentul dreptului de autor și drepturilor conexe, organizații de gestiune colectivă, în calitate de entități ce au misiunea de bază de a gestiona dreptul de autor sau drepturile conexe și utilizatori, în calitate de persoane fizice sau juridice care utilizează opere și/sau alte obiecte protejate. Sub aspectul modificării cadrului normativ subsecvent, urmare adoptării modificărilor propuse, nu va fi necesară elaborarea sau modificarea unor acte normative, cu excepția modificării unor decizii ale directorului general, acestea fiind acte administrative, în condițiile Codului administrativ. Propunerea ca modificările înaintate să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova se justifică prin însuși obiectivul acestui proiect de act normativ, care în esență vin să consolideze mecanismul de stabilire și achitare a remunerațiilor de autor și neadmiterii tergiversării acestui proces, precum și a utilizării operelor protejate prin drept de autor de către utilizatori fără a achita remunerațiile corespunzătoare.

Director general

Eugeniu RUSU